

Artikel 213a onderzoek: Toepassing van Social Return on Investment

Datum: 30 november 2020
Opsteller: R. van den Bersselaar, Bedrijfsvoering
Opdrachtgever: John Verhoeven, manager Bedrijfsvoering

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Doelstelling, kaders en reikwijdte	2
3. Uitgevoerde werkzaamheden	2
4. Bevindingen	3
4.1. Bepalen normenkader	3
4.2. Bevindingen deelwaarneming	3
5. Conclusie en aanbevelingen	4
5.1. Conclusie	4
5.2. Aanbevelingen	4
6. Tot slot	4

1. Inleiding

De gemeente Gemert-Bakel voert, in overeenstemming met de gemeentelijke Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid en met artikel 213a van de Gemeentewet, jaarlijks onderzoeken uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur.

Voor het jaar 2020 zijn 2 onderzoeken benoemd, te weten:

- Social Return on Investment (SROI)
- Inhuur derden

Ingevolge artikel 5 van de Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid worden de resultaten van elk onderzoek vastgelegd in een rapportage.

Deze rapportage betreft het doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek naar de SROI.

2. Doelstelling, kaders en reikwijdte

De doelstelling, de kaders en de reikwijdte van het onderzoek naar de SROI is opgenomen in het Onderzoeksprogramma 2020.

Diverse programma's	
Object van het onderzoek	Social Return On Investment (SROI) op gemeentelijke investeringen
Reikwijdte van het onderzoek	Het onderzoek naar de SROI dient zich vooral te richten op het protocol en te volgen interne procedures bij gemeentelijke investeringen. Dus niet bij aanbestedingen vanuit de reguliere budgetten. De doelmatigheid en doeltreffendheid van de SROI richt zich op de vraag of de interne afspraken die binnen de gemeente Gemert-Bakel gemaakt ook worden opgevolgd. En ook hebben geleid tot het beoogde resultaat.
Onderzoeksmethode	Het onderzoek wordt uitgevoerd op basis van de beschikbare onderzoeksresultaten van een externe partij. Dit door documentenstudie en analyse.
Doorlooptijd	Het onderzoek wordt uitgevoerd in 2020
Wijze van uitvoering	Na verwerking van de uitkomsten uit de analyses wordt het onderzoek afgesloten met een rapportage.

3. Uitgevoerde werkzaamheden

Voor aanvang van het onderzoek is een onderzoeksopzet gemaakt, waarin de uit te voeren werkzaamheden zijn opgenomen. Het onderzoek kent een aantal vaste stappen:

1. Bepalen normenkader
2. Onderzoek naar opzet processen
3. Uitvoering deelwaarneming
4. Samenvatten en concluderen (conceptrapportage)
5. Hoor- / wederhoor
6. Definitief maken rapportage

De werkzaamheden zijn overeenkomstig de onderzoeksopzet uitgevoerd.

4. Bevindingen

4.1. Bepalen normenkader

Het begrip normenkader is vaak gekoppeld aan de controle op rechtmatigheid, maar ook in een onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid is het belangrijk eerst de norm vast te stellen. Het doel en de reikwijdte van de onderzoeken zijn in de opdrachtformuleringen opgenomen.

Het onderzoek naar de SROI dient zich vooral te richten op het protocol en te volgen interne procedures bij gemeentelijke investeringen. Dus niet bij aanbestedingen vanuit de reguliere budgetten.

De doelmatigheid en doeltreffendheid van de SROI richt zich op de vraag of de interne afspraken die binnen de gemeente Gemert-Bakel gemaakt ook worden opgevolgd.

Het normenkader wordt gevormd door:

- het SROI beleid Arbeidsmarktregio Helmond-De Peel juni 2016
- Beoordeling stappenplan Social Return sept 2016
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2016

4.2. Bevindingen deelwaarneming

De procesopzet is weergegeven in de Interne procedure Social Return en vindt zijn weerslag in het gebruikte format voor de Inkoopstrategie. Daarin is expliciet aandacht voor de wijze waarop SROI bij de aanbesteding wordt betrokken. Dat borgt in opzet voldoende aandacht voor de toepassing van SROI in het proces. Bovendien vindt aan het einde van het jaar een controle plaats aan de hand van informatie van Senzer of ook aan de opgelegde SROI verplichtingen is voldaan. Daarmee is de controle op de doeltreffendheid rond.

Ter toetsing op het proces is een deelwaarneming van 15 dossiers getrokken. Daaruit zijn de volgende bevindingen naar voren gekomen.

Volgens de procedure dient de inzet van SROI afgestemd te worden met de accountmanager van Senzer. Deze afstemming is niet in alle gevallen opgenomen in het dossier, waardoor niet altijd aantoonbaar is dat de afstemming heeft plaatsgevonden. In de inkoopstrategie is het onderdeel Social Return wel altijd gevuld. In die gevallen waarin de inkoopstrategie is opgesteld door BIZOB ontbreekt altijd de afstemming met Senzer in het dossier.

Het SROI beleid geeft aan dat in principe wordt uitgegaan van 5% SROI, tenzij dat niet reëel of niet proportioneel is. Uit de deelwaarneming blijkt dat overwegend wordt gekozen voor een inzet van 2% van de opdrachtwaarde. Dat past binnen de mogelijkheden van het beleid, waarbij verwacht mag worden dat een argumentatie waarom van de 5% norm wordt afgeweken, in het dossier aanwezig is. Omdat in een aantal gevallen de afstemming met Senzer ontbreekt in het dossier, onderbreekt dan ook de onderbouwing voor de afwijking van de 5% norm.

Paragraaf 4.5 van het SROI beleid stelt dat de mogelijke inzet van SROI ook afgewogen dient te worden bij gesubsidieerde professionele instellingen. Ten tijde van het vaststellen van het SROI beleid (2016) waren de subsidieprocedures hier nog niet op ingericht waren. In

het SROI beleid is opgenomen dat bij een herziening van het subsidiebeleid de eisen ten aanzien van SROI in het beleid verankerd zouden worden. Bij het uitvoeren van het onderzoek is vastgesteld dat de SROI toets nog geen onderdeel uitmaakt van de beoordeling van subsidieaanvragen.

5. Conclusie en aanbevelingen

5.1. Conclusie

De procedures rondom inkoop en aanbestedingen borgen dat er voldoende aandacht is voor de mogelijke inzet van SROI.

De doeltreffendheid is geborgd doordat via de inkoopstrategie bij elke inkoop en aanbesteding aandacht moet worden besteed aan de mogelijkheden van de inzet van SROI.

De doelmatigheid bestaat uit de mogelijkheid een afweging te maken of het opleggen van een SROI verplichting proportioneel is en daarbij maatwerk toe te passen.

5.2. Aanbevelingen

Vanuit de bevindingen volgen een aantal aanbevelingen:

Een belangrijk onderdeel van de procedure is de afstemming met Senzer over de aard en omvang van de inzet van SROI. Voor een goed beeld is het belangrijk ervoor te zorgen dat deze informatie ook in het dossier wordt opgenomen. Dit geldt zeker ook voor inkopen en aanbestedingen waarvan de inkoopstrategie door BIZOB wordt opgesteld. Het blijft immers uiteindelijk de gemeentelijke verantwoordelijkheid te toetsen of wordt voldaan aan de eisen van doeltreffendheid en doelmatigheid waar het de inzet van SROI betreft. Daarvoor zijn ook de afstemming tussen Senzer en BIZOB relevant.

Volgens het SROI beleid is een inzet van 5% van de opdrachtwaarde voor SROI de norm. Daarvan kan worden afgeweken. Het is in dat geval van belang de onderbouwing voor de afweging in het dossier op te nemen (comply or explain). Deze onderbouwing komt tot stand in de afstemming met Senzer. Door het ontbreken van de afstemming met Senzer in het dossier, zoals in de vorige aanbeveling al aangegeven, ontbreekt ook de onderbouwing op grond waarvan is afgeweken van de norm van 5%.

Het SROI beleid stelt in paragraaf 4.5 dat de inzet van SROI ook bij professionele gesubsidieerde instellingen afgewogen moet worden. Op dit moment is deze afweging niet in het subsidiebeleid verankerd en vindt deze afweging binnen de gemeente Gemert-Bakel nog niet plaats. Er is dus sprake van een tegenstrijdigheid tussen twee beleidsstukken. Het is aan te bevelen te overwegen of de gemeente SROI wil inzetten bij gesubsidieerde professionele instellingen of niet. Op basis van deze overwegingen kunnen vervolgens het SROI beleid en het subsidiebeleid met elkaar in overeenstemming worden gebracht.

6. Tot slot

Deze rapportage is opgesteld in het kader van het programma doeltreffendheid- en doelmatigheidsonderzoeken 2020.